

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

زمان: ۱۰ صبح ۱۵ دقیقه ۹۰ دقیقه

شماره نام و نام خانوادگی	نوع مدرسه	نوع مدرسه
شماره نام و نام خانوادگی	نوع مدرسه	نوع مدرسه

نیم سال اول ۹۸-۹۷
پایه چهارم ورودی بهمن

مهر مدرسه

کد استان:	۲۹۷۱/۲۳
تاریخ:	۱۳۹۷/۱۱/۰۱
موضوع:	اصول فقه ۳
کتاب:	دروس فی علم الاصول «الحلقه الاولى و الثانية فی السوایا الثانی»
موضوع:	از ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی تا ابتدای اصول عملیه (ص ۲۲۰-۱۵۱)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه: شهرستان: استان:

۱- «خصائص عامه» در بحث تواتر مربوط به چه امری است؟ ص ۱۵۹

الف. مخبر عنه ☒

ب. مخبر له ☐

ج. مخبر ☐

د. اخبار ☐

۲- قید بلوغ برای «وجوب صلاة» و طهارت برای «صلاة» برای کدام امر اخذ شده‌اند؟ ص ۱۹۳

الف. وجوب و واجب - وجوب ☐

ب. واجب - وجوب و واجب ☐

ج. وجوب - وجوب ☐

د. وجوب - واجب ☒

۳- دلیل اینکه «لازمه حرمت عبادت، عدم شمول امر نسبت به آن است» چیست؟ ص ۲۱۴

الف. دلالتش علی فقدانها للملاک ☐

ب. لامتناع اجتماع الامر و النهی ☒

ج. لاحتمال ثبوت المفسدة فیها ☐

د. لعدم امکان التقرب بها ☐

۴- اشکال شهید صدر^(ه) بر «عدم حجیت دلیل عقلی» با توجیه تحویل «قطع طریقی» به «قطع موضوعی» چیست؟ ص ۲۲۰

الف. عدم دلیل شرعی بر تقیید ☒

ب. استحاله اخذ قید علم به حکم ☐

ج. عدم امکان سلب منجزیت از قطع ☐

د. عدم امکان سلب معذرت از قطع ☐

۵- با توجه به عبارت «او من جهة خوف امتدادها الى الاحکام الشرعية کسيرة العقلاء على العمل بخبر الثقة فی المجالات العرفية اذا خيف سريان تطبيقها الى الاحکام الشرعية» چگونه عدم ردع شارع از «سیره عقلاء بر عمل به خبر ثقة» در مجالات عرفی، کاشف از امضای شارع در مجالات شرعی است؟ توضیح دهید. ص ۱۵۳ - ۲ نمره

جواب: در صورتی که دلیل دلالت سکوت بر امضاء را عقلی و از طریق نقض غرض بدانیم؛ گاهی غرض شارع در سلوک مرتبط با موارد حکم شرعی به صورت مباشر نقض می‌شود و لازم است شارع ردع کند و گاهی در سلوک غیر مرتبط با موارد حکم شرعی به طور مباشر (مجالات عرفی) می‌باشد که در صورت دوم اگر خوف امتداد سیره تا موارد حکم شرعی باشد یعنی در نهایت موجب نقض غرض شارع شود لازم است شارع از آن ردع کند مانند سیره عقلاء به عمل به خبر ثقة در مجالات عرفیه که اگر مورد رضایت شارع در اخذ معارف شرعی نیست لازم است از آن ردع کند زیرا عقلاء در عمل به خبر ثقة بین مجالات عرفی و شرعی فرقی قائل نیستند در نتیجه در اخذ معارف دینی نیز به این سیره عمل می‌کنند.

۶- مراد از عبارت «ان السيرة المتشعبة كثيراً ما تقع واسطة بين الاجماع و الدليل الشرعی» را تبیین نمایید. ص ۱۶۲ - ۱ نمره

جواب: از اجماع بر حکمی بدون وجود نص اطمینان حاصل می‌شود که سیره و ارتکاز متشرعه معاصرین معصوم بر آن بوده است که از آن سیره حکم معصوم کشف می‌گردد و به عبارت دیگر اجماع کاشف از روایت غیر مکتوبه یعنی سلوک و ارتکاز بین متشرعه می‌باشد.

۷- تقریب دلالت آیه شریفه نفر بر وجوب حذر را بیان نمایید و با توجه به عبارت «أن وجوب الحذر مترتب علی عنوان الانذار دون

الإخبار...» اشکال آن را توضیح دهید. ص ۱۶۸ - ۲ نمره

جواب: دو وجه برای وجوب حذر می‌توان بیان کرد: ۱. در آیه شریفه حذر مدخول «لعل» واقع شده است و از آن جهت که لعل از ادات ترجی است دلالت بر مطلوبیت مدخول خود می‌کند، و چون حذر در صورت وجود مقتضی واجب است و گرنه مطلوبیت نداشت، پس مطلوبیت ملازم با وجوب حذر است. ۲. حذر غایت وجوب نفر و انذار واقع شده است، لذا به مقتضای اینکه غایت واجب واجب است، حذر واجب است. [نوشتن یک مورد کفایت می‌کند].

اشکال: حذر وجوبش مطلق نیست، یعنی حذر نسبت به هر خبری واجب نیست، بلکه فقط نسبت به اخباری حذر واجب است که مشتمل بر انذار باشند، زیرا عنوان وجوب حذر در آیه مترتب بر عنوان انذار شده است، لذا فقط اختصاص به مواردی دارد که یک عقابی در مرحله قبل فرض شده باشد، به عبارت بهتر در مرحله قبل حکمی منجز شده باشد، مانند علم اجمالی به اینکه برخی از اخبار منذر حکم الزامی واقعی است یا اینکه شک قبل از فحص داشته باشیم نسبت به اخبار منذر.

۸- یک دلیل بر «حجیت ظهور» بیان کرده، توضیح دهید موضوع حجیت ظهور چیست؟ ص ۱۷۸ و ۱۷۹ - ۲ نمره

جواب: سیره عقلا در عمل به ظهور برای فهم مراد متکلم در اغراض تکوینی و تشریعی استقرار دارد و چون این سیره مستحکم است انگیزه‌ای قوی است بر عمل به آن در شرعیات و چون شارع سکوت کرده، امضاء ثابت می‌شود. (دلالت سکوت بر امضاء به دلیل عقلی است نه استظهاری و دلیل دیگر در کتاب (۱) نمره) ظهور در مرحله دلالت تصدیقی، موضوع حجیت است؛ چون حجیت یعنی: «ثابت شدن مراد گوینده، و حکم او، به وسیله ظاهر کلامش»، و مراد گوینده، و حکم او، در مرحله دلالت تصدیقی ثابت می‌شود، نه به کمک دلالت تصویری؛ زیرا دلالت تصویری، کاشف از اراده نیست، بلکه فقط تصور و حاضر شدن معنا در ذهن است. (۱) نمره)

۹- مراد از «مقدمات دائماً مفوته» را با مثال تبیین کرده، راه حلی برای «وجوب چنین مقدماتی» بنویسید. ص ۱۹۵ تا ۱۹۷ - ۲ نمره

جواب:

اگر واجبی زماندار، دارای مقدمه‌ای باشد که اگر قبل از زمان واجب تحصیل نشود، واجب فوت می‌شود، حال مقدمه برخی واجبات همیشه این‌گونه هستند به چنین مقدماتی، مقدمات دائماً مفوته می‌گویند. مانند: وقوف در عرفات که واجب است ظهر روز عرفه و مقدمه آن سفر به مکه است قبل از ظهر عرفه. راه حل: واجب معلق واجبی است که زمان وجوب مقدم بر زمان واجب است و با قبول چنین واجبی می‌توان به دلیل اینکه وجوب حتی قبل از زمان واجب فعلیت دارد، حکم به وجوب مقدمات آن نمود [البته دو توجیه برای واجب معلق ارائه شده که شهید قبول واجب معلق را منوط به قبول شرط متاخر می‌کنند].

۱۰- مراد از «تخیر عقلی» و «تخیر شرعی» را با ذکر مثال تبیین نمایید. ص ۲۰۴ و ۲۰۵ - ۲ نمره

جواب: تخیر عقلی: گاهی وجوب به یک عنوان کلی تعلق می‌گیرد؛ مانند «صل» زیرا واجب، طبیعی «صلاة» است و عقل در تطبیق آن به صلاة در مسجد یا صلاة در خانه، حکم به تخیر می‌کند. در اصطلاح به این تخیر، تخیر عقلی می‌گویند؛ زیرا فقط عقل است که حکم به تخیر مذکور می‌کند، نه این که خطاب شرعی بر آن دلالت داشته باشد. (۱) نمره) تخیر شرعی: گاهی وجوب به بدل‌ها تعلق می‌گیرد؛ مانند زمانی که گفته می‌شود «صلّ أو اعتق رقبة» در اصطلاح به این نوع تخیر، تخیر شرعی گفته می‌شود، به این اعتبار که خطاب شرعی متعرض بیان شده است. (۱) نمره)

۱۱- چگونگی نسخ حقیقی و مجازی را در مرحله «جعل» تبیین نمایید. ص ۲۱۷ - ۲ نمره

جواب: نسخ حقیقی: در صورتی که مولی، حکم را بر طبیعی مکلف بدون تقیید به زمان خاصی، جعل نماید سپس بعد از مدتی آن حکم را رفع نماید و به دلیل اینکه اطلاق حکم ناشی از عدم علم نیست تا استحاله داشته باشد.

نسخ مجازی: در صورتی که حکم را بر طبیعی مکلف مقید به زمان خاص جعل کند که طبیعتاً بعد از این زمان حکم رفع می‌شود و نیازی به رفع حکم نیست.